

на українських підприємствах. Львів : ВНТЛ, 2015. 211 с. **4.** Герцберг Ф. Робота і природа людини. Київ : Прогрес, 1999. 254 с. **5.** Врум В. Мотивація і менеджмент. Київ, 2005. 352 с. **6.** Нестерець Т., Ануфрієва О. Сучасні методи мотивації персоналу на підприємстві. *Науковий вісник Університету менеджменту освіти*. 2018. Вип. 5. URL: http://umo.edu.ua/images/content/institutes/imp/vydannya/visnyk_umo/ekonomika/V_5/%D0%9D%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%86_.pdf.

Стаття надійшла до редакції 03.12.2024 р.

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ІНФЛЯЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У КРАЇНІ

УДК 338

Загайнов Є. А.

Здобувач вищої освіти
другого (магістерського) рівня 2-го року навчання
ННІ міжнародних відносин ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. У статті проведено аналіз тенденцій інфляційних процесів в сучасних умовах розвитку економіки країни. Визначено середньомісячні індекси споживчих цін та досліджено вплив рівня інфляції на темп росту доходів населення.

Ключові слова: інфляція, споживчі ціни, тенденція, індекс, аналіз, коливання.

Annotation. The article analyzes the trends of inflationary processes in the current conditions of the country's economic development. The average monthly consumer price indices are determined and the impact of the inflation rate on the growth rate of population incomes is investigated.

Keywords: inflation, consumer prices, trend, index, analysis, fluctuations.

Інфляційні процеси в економіці продовжують залишатися складною й багатогранною проблемою. Наслідки, які вони несуть, відомі не тільки тим, хто за родом своєї діяльності зобов'язаний враховувати дію цього економічного феномену, але й широким верстам населення. Інфляційне зростання цін знецінює реальні доходи працюючих, їхні заощадження, породжує соціально-політичну нестабільність. У цьому змісті інфляція як явище соціально-економічного характеру виникає як концентроване вираження економічних пропорцій і протиріч у суспільних відносинах.

З економічної точки зору високі темпи зростання цін впливають на виробництво. Інфляція знижує попит до інвестиційної і виробничої діяльності, що приводить до перерозподілу капіталів на користь тіньової діяльності. Все це продукує порушення стабільності національної грошової одиниці, падає курс стосовно іноземної валюти. У зв'язку з цим актуальність рішення проблем протидії інфляції в цей час достатньо висока, але ефективність антиінфляційних мір багато в чому залежить від правильного вирішення ряду теоретичних питань, серед яких найважливішим є виділення факторів інфляційного процесу, характеру й напрямку їхньої взаємодії [5; 7].

Насьогодні для розрахунків індексу споживчих цін (ICP) здійснюються лише незначні коригування структури грошових споживчих витрат домогосподарств, які отримуються за результатами цього обстеження. Коригування

здійснюються за окремими статтями витрат, які традиційно занижуються домогосподарствами в усіх країнах, – це витрати на алкогольні вироби. Для таких коригувань застосовуються ці статистики роздрібної торгівлі [2–4].

З кожним роком ІСЦ зростає, зокрема на плодоовочеву продукцію. Звідси витікає, що для адекватного зображення зміни цін треба коригувати ІСЦ на коефіцієнт сезонності, який розраховується для сезонних товарів [6]. На рис. 1 наведено динаміку загального індексу споживчих цін та індексів споживчих цін на продовольчі товари і овочі.

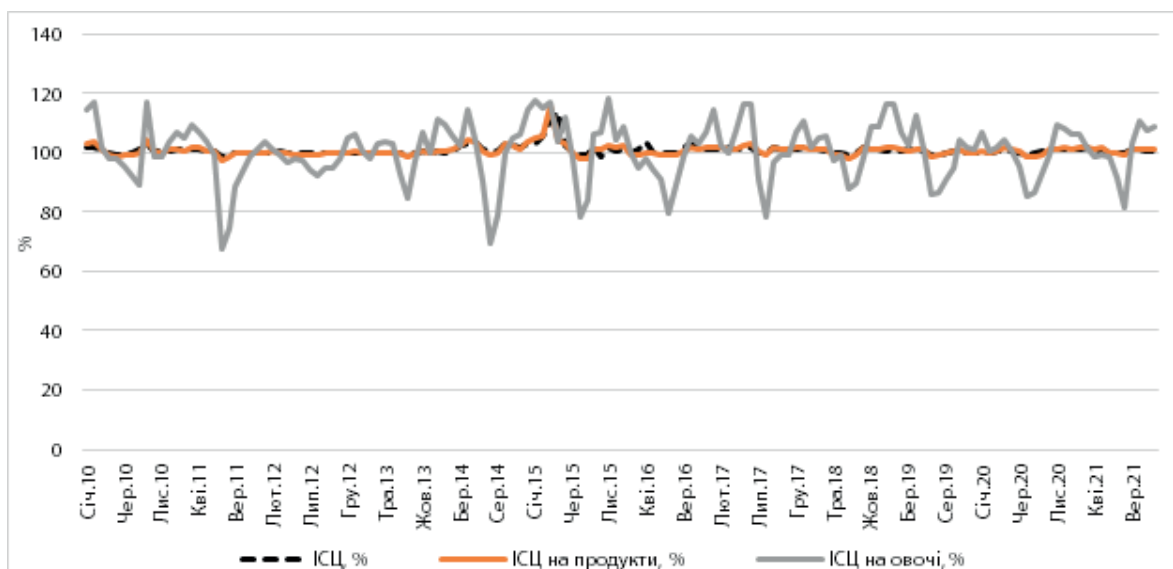

Рис. 1. Динаміка загального ІСЦ, ІСЦ на продовольчі товари та ІСЦ на овочі за 2010–2021 роки, %

Джерело: [1]

В Україні практичні потреби в розрахунках ІСЦ з урахуванням впливу сезонних коливань є навіть більш вагомими, ніж у розвинутих західних країнах. Це пояснюється, в першу чергу, надзвичайно великими споживчими витратами на продовольчі товари. Саме на продовольчі товари припадають практично всі сезонні коливання цін. Крім того, в Україні порівняно з західними країнами сезонність цін охоплює більше товарів, а самі сезонні коливання значніші. В табл. 1 наведено середньомісячні індекси сезонності індексу споживчих цін України за період 2020–2024 роки.

Таблиця 1

Середньомісячні індекси сезонності індексу споживчих цін України за 2020–2024 роки

Місяць	Індекс сезонності за 2020 р.	Індекс сезонності за 2021 р.	Індекс сезонності за 2022 р.	Індекс сезонності за 2023 р.	Індекс сезонності за 2024 р.	
Січень	0,994	1,005	1,004	0,999	0,995	0,9995
Лютий	0,989	1,002	1,007	0,998	0,994	0,9982
Березень	1,000	1,008	1,036	1,006	0,995	1,0100
Квітень	1,000	0,999	1,022	0,993	0,992	1,0019
Травень	0,995	1,004	1,018	0,996	0,996	1,0025
Червень	0,994	0,994	1,022	0,999	1,012	1,0047
Липень	0,986	0,992	0,998	0,985	0,990	0,9907
Серпень	0,990	0,989	1,002	0,977	0,996	0,9914
Вересень	0,997	1,003	1,010	0,996	1,005	1,0025
Жовтень	1,002	1,000	1,016	0,999	1,008	1,0053
Листопад	1,005	0,999	0,998	0,996		0,8042
Грудень	1,001	0,997	0,998	0,998		0,8034

Джерело: [1]

Аналізуючи дані, наведені в табл. 1, можна зробити висновок, що динаміка ІСЦ в Україні протягом 2020–2024 років характеризувалась на 89,44 % суто підвищенням цін, на 37,70 % – сезонними коливаннями за рахунок високої (понад 60 %) частки продовольчих товарів у структурі витрат домашніх господарств і решта 74,96 % – припадає на випадкові коливання.

У системі статистичних методів оцінки впливу факторів на результати економічної діяльності важливу роль відіграє індексний аналіз. Він дає змогу дослідити, як зміни в кількісних та якісних показниках впливають на результати господарської діяльності.

Однією з ключових характеристик стану та динаміки доходів і витрат населення є аналіз змін рівня споживчих цін, викликаних інфляцією. Використання індексного методу дає змогу оцінити, як інфляційні процеси на споживчому ринку впливають на доходи населення. На рис. 2 зобразимо графік залежності темпів росту доходів населення залежно від річного рівня інфляції.

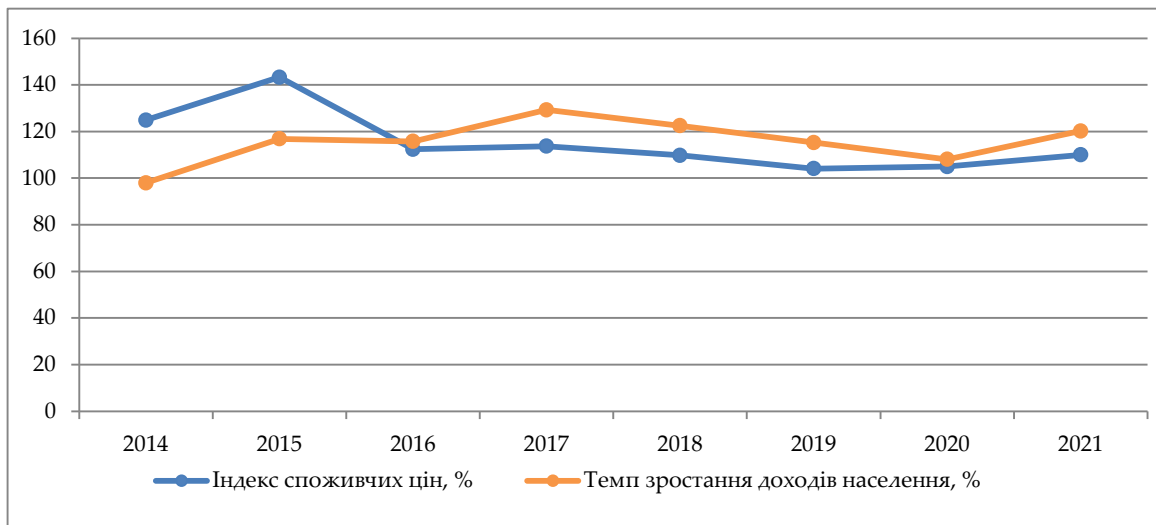

Рис. 2. Вплив рівня інфляції на темп зростання доходів населення

Джерело: [1]

Дані, наведені на рис. 1, свідчать про те, що загальне зростання обсягу номінальних доходів склало по Україні за 2022 рік порівняно з 2021 роком 393 547 млн грн. Внаслідок інфляції у 2022 році на рівні 26,6 % питома вага зростання реальних доходів населення за рахунок зменшення номінальних доходів дорівнювала порівняно з 2021 роком 17,12 %. Мало місце уповільнення темпу зростання номінальних доходів на фактичним рівнем інфляції (індекс реальних доходів становив 85,38 %).

Таким чином, постійне зростання цін та їх значне коливання в останні роки є наслідком нестабільності фінансових ринків. Очікуване зростання інфляції може призвести до зростання процентних ставок, що негативно позначиться на фінансових потоках реального сектора. Фірми не зможуть платити відсотки за боргами, при цьому вартість активів у національній валюті різко знизиться внаслідок зростання інфляційних очікувань. Якщо при цьому фінансова система країни нестійка і немає чітко відлагоджених антикризових механізмів, то це може призвести до зростання ризиків у фінансовій системі країни, що може спричинити фінансову кризу.

Прискорення темпів інфляції протягом останнього часу в Україні, безумовно, свідчить про певні недоліки у проведенні антиінфляційної політики, і тому особлива увага має бути приділена методам скорочення інфляційних процесів.

Науковий керівник – д-р екон. наук, професор Раєвцева О. В.

Література: 1. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. 2. Дрік І., Скрипник А., & Белозерцев В. Світова інфляція. взаємозв'язок інфляції з розвитком інформаційних систем та технологій. *Economic sciences*. 2024. № 330 (3). С. 105–108. 3. Казюркевич С. Я. Інфляційні очікування: сутність, причини виникнення та способи

боротьби. URL: https://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/kafedry/Ekonomiky/Docs/Programa_konferencii_22_ljutogo_2024_roku.pdf. **4.** Бітів С. А. Причини та наслідки інфляційних процесів в Україні. URL: https://www.lute.lviv.ua/fileadmin/www.lac.lviv.ua/data/kafedry/Ekonomiky/Docs/Programa_konferencii_22_ljutogo_2024_roku.pdf. **5.** Баріда Н. П. Роль інфляційних очікувань в сучасній монетарній економіці // Сучасні виклики та тенденції розвитку фінансової системи : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 23 квітня 2024 року. 2024. С.193–197. **6.** Rayevnyeva O., Brovko O., Rui S. Computer-Mathematical Modeling of the Influence of the Macro-Environment on the Economic Behavior of the Enterprise. In 2023 7th International Symposium on Multidisciplinary Studies and Innovative Technologies (ISMSIT) (P. 1–6). IEEE. 2023, October. **7.** Brovko O., Stryzhychenko K., Rayenyeva O. Computer-Mathematical Support for Analysis of Stability of the Interrelation Between Macroeconomic Financial Indicators and Migration. In 2023 7th International Symposium on Multidisciplinary Studies and Innovative Technologies (ISMSIT) (P. 1–8). IEEE. 2023, October.

Стаття надійшла до редакції 13.12.2024 р.

ОПТИМІЗАЦІЯ ПЛАНУ ВИРОБНИЦТВА ПРЯНИКІВ ТОРГОВОЇ МАРКИ «КУЛИНИЧІ»

УДК 338.3:664.667

Зейналова Х. Д.

Здобувач вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня II курсу
ННІ міжнародних відносин ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. У статті розглянуто задачу оптимізації виробництва хлібобулочних напівфабрикатів, зокрема пряників, представлених у асортименті ТМ «Кулиничі». Побудовано економіко-математичну модель, проведено аналіз ресурсного забезпечення та розроблено оптимальний план з метою максимізації прибутку. На основі післяоптимізаційного аналізу сформуовано рекомендації для управлінських рішень.

Ключові слова: оптимізація виробництва, пряники, економіко-математична модель, післяоптимізаційний аналіз.

Annotation. The article discusses the task of optimizing the production of bakery semi-finished products, in particular gingerbread, presented in the assortment of TM «Kulynichi». An economic and mathematical model has been built, an analysis of resource provision has been carried out and an optimal plan has been developed in order to maximize profits. On the basis of the post-optimization analysis, recommendations for managerial decisions have been formed.

Keywords: production optimization, gingerbread, economic and mathematical model, post-optimization analysis.

В умовах постійно зростаючої конкуренції та динамічних змін на ринку компанії, що спеціалізуються на виробництві хлібобулочних виробів, стикаються з великими викликами, серед яких одне з найважливіших завдань – це ефективне використання ресурсів та оптимізація своїх виробничих процесів. Така стратегія є критично важливою не тільки для забезпечення високої якості продукції, але й для того, щоб зберігати конкурентоспроможні позиції на ринку, адже в умовах жорсткої конкуренції кожна деталь може вплинути на кінцевий результат. Тому для ТМ «Кулиничі» оптимізація виробництва є одним із пріоритетних напрямків, адже це дає